

Movium Fakta # 2 2025

ATT GÖRA BARNES DELTAGANDE TILL DEMOKRATISK VARDAG

Intresset för att involvera barn i utvecklingen av utemiljöer har ökat sedan FN:s barnkonvention blev svensk lag 2020. En av flera metoder som har utvecklats är Malmö stads *Min plats – barn och unga undersöker sin vardagsmiljö*. Hur kan den och andra metoder göra barns deltagande till en demokratisk vardag?

Märit Jansson, Hanna Fors och Johan Wirdelöv

Varför och hur ska barn involveras?

Det behövs välfungerande metoder för barns deltagande i utvecklingen av utemiljöer i städer och andra vardagsmiljöer. Anledningarna till detta är flera.

Barn kan, om de ges möjlighet, bidra med värdefulla perspektiv som förbättrar utvecklingen av miljöer för både sig själva och andra. Deras perspektiv är viktiga för att skapa mer barnvänliga miljöer och vuxna kan lära sig mycket genom att låta barn delta. Det går också att peka på de ambitioner om barnvänlighet och deltagande som finns i bland annat FN:s *konvention om barnets rättigheter* – barnkonventionen – och i propositionen *Politik för gestaltad livsmiljö*. Att barn och unga ges möjlighet att utöva ett inflytande över hur deras vardagsmiljöer utvecklas kan också främja demokrati och barns lärande.

Vikten av att barns deltagande sker på riktigt har lyfts fram i flera forskningsstudier som också har pekat på barns värdefulla bidrag och perspektiv. Det är dock beklagligt att många miljöer har blivit allt mindre barnvänliga, trots

barnkonventionen. Om barns deltagande ska vara vägen framåt behövs metoder och arbetssätt som fungerar väl.

Förväntningar och behov i dag

I dag är förväntan hög på att barn ska involveras i utvecklingen av sina vardagsmiljöer, men osäkerheten är stor kring hur det ska genomföras i praktiken. Under senare år har flera metoder som syftar till att ge ramar, inspiration eller stöd för barns deltagande tagits fram. Deltagandet kan ske i olika faser – från översiktlig planering till förvaltning och skötsel. Det kan också involvera eller drivas av olika aktörer. Kunskapen om olika metoder och hur de fungerar är dock begränsad.

Metoder kan skilja sig åt på många sätt, bland annat vad gäller syfte och krav på resurser. De kan syfta till konkret förändring av miljön, barns eller andras lärande, demokratiutveckling eller måluppfyllelse av till exempel barnkonventionen. Ambitiösa metoder är bra ur många synvinklar, men med höga resurskrav är risken stor att dessa metoder inte återupprepas eller sprids. Som komplement kan det behövas metoder som inte kräver omfattande tid eller bemanning. Metoderna kan också i olika grad begränsas av kommunens rutiner eller av tillgången till pågående processer eller projekt.

Barnen som genomfört Min plats har bland annat fått göra mentala kartor. Foto: Bojana Luback.

Faktaruta: Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, ofta kallad barnkonventionen, antogs 1989 och ratificerades av Sverige 1990. År 2020 blev barnkonventionen också svensk lag. Den innehåller 54 artiklar där en av de mest välkända är artikel 12, en av konventionens fyra grundprinciper. Artikel 12 beskriver barns rätt att bilda och uttrycka åsikter och få dem beaktade i frågor som rör dem. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till ålder och mognad. Barnkonventionen har lyft fram vikten av att barn ges en röst i frågor som rör dem, men säger inte så mycket om hur deltagandet kan gå till.

Samtidigt finns flera kvalitetsaspekter att tänka på när barn involveras, oavsett ambitionsnivå. För att barn ska kunna bidra behöver processen ges tid och omfatta flera metoder som ger barnen olika möjligheter att uttrycka sig. Att vid något enstaka tillfälle fråga barn vad de "vill ha" räcker inte. Är det ont om tid är det ofta bättre att låta barn visa och berätta om de miljöer de använder i dag, vad de gör där och vad de tycker om dem, för att närma sig deras perspektiv.

Barns deltagande främjas av det konkreta, med praktiska insatser, välbekanta platser och tydlig återkoppling. Ett exempel på konkret deltagande

är när barn deltar i skötsel och byggande i sin vardagsmiljö. Men möjligheten till deltagande även i mer abstrakta faser, som i planering och gestaltning, ökar om processen är lång, lärorik och lyhörd. Då kan barn utveckla kunskap som förbättrar möjligheten för dem att bidra på riktigt.

Faktaruta: Tre tips när barn involveras

Samarbete mellan olika aktörer, som skola, kommun och civilsamhälle, är en nyckel för att barns deltagande ska bli så meningsfullt som möjligt. Det ger förutsättningar för att involveringen ska leda till många värden, konkreta förändringar, måluppfyllelse och återkoppling.

Hur barn involveras har stor betydelse för hur meningsfull processen blir. Kan deltagandet bli så konkret och vardagsnära som möjligt? Kan processen bli lärorik med flera olika möjligheter för barn att sätta sig in i frågor och flera metoder för att bidra? Till viss del kan dessa två aspekter ta ut varandra; en kortare process för involvering behöver vara mer konkret, medan en mer abstrakt uppgift, som att planera nya miljöer, behöver mer tid.

Fokus på platser i vardagen och hur barn upplever och använder dem, är ofta en bra utgångspunkt för att nå deras perspektiv. Ha inte för bråttom med att be barn komma med idéer till förändring.

Besök i klassrummet från stadsbyggnadskontoret. Foto: Bojana Luback.

Metoden Min plats

Min plats – barn och unga undersöker sin vardagsmiljö är utvecklad av stadsbyggnadskontoret i Malmö stad. Metoden har tagits fram för att introducera barn till frågor om utveckling av byggd miljö. Metoden ska även ge dem möjlighet att odla ett engagemang för vardagsmiljön och skapa förståelse för formella möjligheter att påverka den. Genom att vara enkel ska metoden kunna nå ett stort antal barn.

Upplägget bygger på att pedagoger står för en stor del av genomförandet. Först får pedagogen information om hur metoden går till och dess koppling till läroplanen. Sedan besöker en planarkitekt klassen och berättar om stadsplanering, kopplat till stadsdelen där skolan ligger. Klassen får också stora flygfoton över skolans närområde.

Med hjälp av pedagogen får barnen sedan kartlägga och analysera närmiljön genom att göra mentala kartor över platser de gillar respektive undviker. Därefter gör de en gåtur och svarar på frågor om platserna som de valt ut. Detta sammanställs och kan användas för att analysera miljön och ta fram idéer till utveckling

som lämnas till Malmö stad, även om *Min plats* inte beskriver hur dessa idéer tas fram. Därefter kan klasserna välja att felanmäla eller att skriva medborgarförslag genom Malmöinitiativet, två etablerade kanaler för medborgare som vill påverka sin stad. Efter att felanmälan eller Malmöinitiativ gjorts sker även en återkoppling från Malmö stad.

Mer information om metoden finns på malmo.se/minplats.

Studien av *Min plats*

Under 2024 följde vi totalt sex klasser på tre skolor i Malmö. De genomförde metoden *Min plats* med stöd från stadsbyggnadskontoret. På två av skolorna deltog klasser i årskurs fem, medan den tredje skolan involverade klasser i årskurs tre. Vi var intresserade av att utvärdera *Min plats* och dess för- och nackdelar samt hur den kan förstås som en metod för barns deltagande.

I varje klass gjorde vi två besök i klassrummet under processen. Vid det första besöket fick barnen lära sig om stadsplanering av någon från stadsbyggnadskontoret och träffa de som leder arbetet med *Min plats*.

De stora flygfotona var en uppskattad del av *Min plats* bland elever och lärare. Foto: Bojana Lukac.

Sedan genomförde pedagogen de första delarna av Min plats med klassen, med hjälp av mentala kartor, gåtur och sammanställning av resultat från dessa. På varje skola fanns någon form av sam- ordning bland pedagoger i genomförandet.

Vid det andra besöket gjordes en återkoppling till vad klassen gjort och sammanställt om när- miljön och Malmö stad visade hur det går till att lämna felanmälan och Malmöinitiativ. Vi ställde också några frågor om Min plats till barnen i helklass. En tid därefter genomförde vi intervjuer med de pedagoger som genomfört Min plats.

Till sist gjorde vi en jämförande analys mellan Min plats och andra metoder. Vi ville undersöka vad en välfungerande metod för involvering av barn är ur olika perspektiv och urskilja olika egenskaper hos dessa metoder.

Barnens perspektiv på Min plats

Det var stor skillnad mellan de olika klasserna och skolorna i hur barnen beskrev sina erfaren- heter och lärdomar av att genomföra Min plats. Det kan bero på ålder men också till exempel på kännedom om närmiljön vid skolan och hur pedagogen har genomfört metoden.

Eleverna i årskurs fem hade ofta lättare att beskriva sitt deltagande än eleverna i årskurs tre. Men det var också stor skillnad mellan de båda skolorna med elever i årskurs fem. På en av dessa bodde flera av barnen inte nära skolan, vilket kan ha påverkat deras möjligheter att arbeta med närmiljön där. På skolan där barnen i årskurs fem över lag bodde nära hade klasserna i stället gjort mer ambitiösa sammanställningar av Min plats. De klasserna hade också genomfört Min plats med en mycket engagerad lärare.

Lärdomar från Min plats

De lärdomar som barnen beskrev efter att ha genomfört Min plats skilde sig mellan de olika klasserna.

I årskurs fem handlade det mest om att de hade lärt sig hur man gör en felanmälan och ett Malmöinitiativ. Barnen i årskurs tre lyfte att de genom arbetet med mentala kartor fått veta var deras klasskamrater bor, något som egentligen inte ingick i uppgiften. Den mentala kartan hade också väckt andra insikter. Ett barn sa att ”innan jag gjort den mentala kartan hade jag inte reflekterat över om det var läskigt eller roligt där.”

Flera barn uppfattade att Min plats innebar en möjlighet för dem att lära sig om och påverka både samhället och sin närmiljö. I årskurs fem beskrevs det som att ”man lär sig mer om hur samhället är”. Även i trean kom en del av dessa reflektioner: ”Förut kändes det jättesvårt att kunna förändra något, men nu känns det enklare när ni har förklarat allt”.

För en del barn innebar gåturen att de upp- täckte nya saker och platser. Ett barn i årskurs fem tyckte att ”man blir mer uppmärksam på allting runtomkring en”.

Genom Min plats lade barnen i årskurs tre märke till allt från klotter och förbudsskyltar till kattmynta och lekredskap i parken vid skolan. Andra barn i femman hittade inget nytt: ”Vi rör ju oss mycket här i området, så då vet man ju vad som är dåligt”.

Min plats innebar även andra nya upplevelser. Malmö stad tog med en 3D-modell av skol- gården till en av skolorna, för att ett barn med synnedsättning skulle kunna delta. 3D-modellen uppskattades mycket, även av de andra barnen.

För- och nackdelar med metoden

Barnen kunde se flera bra aspekter i upplägget av Min plats. Ett barn i årskurs fem sa att ”det var väldigt tydligt, så det tyckte jag var bra”. Barnen i femman uppskattade också att personer från kommunen kom på besök, ”för när vi blir stora kanske vi vill arbeta med sådant som ni gör”. Många barn skulle gärna vilja göra metoden igen, medan några inte önskade det.

Många barn uppskattade särskilt att få gå ut under genom- förandet av Min plats. Foto: Bojana Lukac.

Flera barn nämnde att de gillade att metoden innebar att de fick vara ute, att det var kul, spännande och skönt, och att de fick lära sig saker som att analysera platser.

Ordningsföljden på olika moment kommenterades av ett barn i femman som: ”det var bra att man lärde sig vad man skulle göra innan man gick ut”.

Sämre saker var att tiden med metoden blev begränsad. Barn i en av femteklasserna hade velat besöka fler platser än de fått göra: ”Med mer tid så hade vi kunnat gå till fler platser och gjort fler felanmälningar”. En del barn, även i femman, tyckte att det var svårt att förstå kartan.

Barns bidrag genom Min plats

Barnen beskrev att de och andra barn kan bidra med lokalkännedom och kunskap om barns behov till kommunen. Ett barn i årskurs fem sa att: ”De tänker ju på sitt sätt, så de borde fråga andra hur de tänker, som genom Min plats”. Barn i flera olika klasser beskrev att kommunen behöver bygga bättre lekplatser och skolgårdar med utrustning också för äldre barn. ”Vi kanske kan lära dem att göra skolgårdar så att de blir roligare” sa en femteklassare.

Barnen, framför allt i femman, tänkte även mycket på andra barns behov. De noterade att en lekplats hade problematiska delar för barn som är yngre eller har funktionsnedsättningar: ”På lekplatsen var det mycket grus så att de som sitter i rullstol kan inte röra sig där”. De tyckte också att kommunen borde städa mer där det ofta blir skräpigt. Barnen diskuterade risker med att förstöra natur när man bygger och ville inte att träd huggs ner. Ett barn i femman var frustrerad över att stadsplaneringen tar lång tid och sa: ”Byggen behöver komma i gång. De behöver öppna till exempel parker snabbare”.

Barnens tankar om möjligheten att kunna påverka genom Min plats varierade, men många hoppades att deras bidrag skulle göra skillnad. Ett barn i trean sa att ”det kanske kommer förändras lite och bli lite mer som vi tänkte”. En femteklass enades om att det är mer troligt att kommunen åtgärdar deras felanmälningar än att Malmöinitiativ går igenom.

En del av barnens tankar var dock svåra att fånga upp genom Min plats eftersom de inte rörde allmän platsmark eller ingick i kommunens

ansvar. Det berörde bland annat önskemål om väderskydd vid en busshållplats och problem med nässlor bakom ett fotbollsmål på skolgården. Intrycket var att det är svårt för barnen att se hur de ska hantera dessa administrativa gränser.

Pedagogernas perspektiv på Min plats

Pedagogerna framstår som helt avgörande för genomförandet av Min plats. De är viktiga både för valet att över huvud taget genomföra metoden och för hur det görs. Men pedagogerna pekar också på vikten av samarbetet med Malmö stad. De pedagoger som har genomfört Min plats är över lag positiva till att göra det igen. Hos en femteklass var de stora flygfotona den största behållningen: ”Jag hade min uppe på tavlan jättelänge”. Andra uppskattade att få tydliga men flexibla metoder.

Koppling till läroplanen och möjlighet att anpassa genomförandet till vad som är ämnesmässigt aktuellt var viktigt. En pedagog hade kopplat det till undervisning om kommunal styrning, en annan till konsumtion och återvinning. ”Jag var taggad redan från början och jag startar inget om jag inte ser ett värde i det. Jag kunde lätt koppla det till det jag undervisar om i samhällskunskap och svenska” beskrev en pedagog i årskurs fem.

Det är dock stor skillnad på hur pedagogerna har tagit till sig metoden och vad de har valt att göra av den. Bara på en av de tre skolorna i studien gjordes fullständiga sammanställningar av resultat samt felanmälan av pedagog tillsammans med barnen. Dock hade enstaka barn i de andra klasserna blivit inspirerade och gjort felanmälningar på egen hand hemma.

Pedagogerna ser en vinst med metoden i att deras elever träffar ”samhället” genom planerare och andra, något som legat bakom deras val att genomföra Min plats. Samtidigt behöver mötet med stadsbyggnadskontoret anpassas för eleverna. En del pedagoger tyckte att detta kunde förbättras. De hade också önskemål om att Malmö stad, inte pedagogen själv, skulle presentera metoden för eleverna.

Pedagogerna framhöll Min plats som ett sätt för eleverna att förstå sin roll i samhället: ”Det handlar ju, tycker jag, väldigt mycket om att bidra till det här medborgarskapet. Hur kan jag påverka den platsen där jag är? Hur kan jag ta ansvar?”.

Det tydligaste hindret för pedagoger verkar vara att hitta tid för Min plats bland övrig undervisning. En lärare beskrev: ”Vi har stor tidsbrist och mycket att lära ut så att på något sätt så måste man ju upptäcka att det här materialet finns färdigt och är rätt så lätt att använda”. Stressen bland pedagoger kan utgöra problem även i genomförandet. Pedagogerna som involverade årskurs tre hann inte göra felanmälan med eleverna men förvånades senare, när de själva provade, över hur enkelt det var. Det kan innebära att pedagoger som har genomfört Min plats en gång och upptäckt enkelheten kan genomföra metoden igen med nya klasser.

Flera metoder i jämförelse

Vi har jämfört Min plats med tre andra metoder. Lek för demokrati inleddes 2020 och omfattade 130 femteklasselever i en kreativ process kring planerna för ett nytt stadshus i Ängelholm.

Dialogmodellen Arkitekter i skolan är en metod som har genomförts på några skånska och hal-
ländska grundskolor, främst inom projektet GLAP (Gestaltad livsmiljö arkitektur pedagogik) under 2021–2022. Gatulabba har sedan 2021 fokuserat på

barns deltagande för barnvänliga gatumiljöer. Projektet har genomförts i två olika områden i Malmö.

Min plats, Dialogmodellen Arkitekter i skolan, Gatulabba och Lek för demokrati är metoder i den mening att de har förbestämda och upprepningsbara tillvägagångssätt. Gatulabba och Lek för demokrati hade kunnat ses som tidsbegränsade projekt snarare än metoder, men är samtidigt fullt möjliga att upprepa i andra sammanhang. Det gäller i synnerhet Gatulabba, som resulterade i en omfattande metodbank med tips.

För att förenklat synliggöra likheter och skillnader anlägger vi tre infallsvinklar: rollfördelning, format och berättiganden. Rollfördelningen handlar om vilka egenskaper metoden tar fasta på hos barnet och övriga inblandade. Formatet handlar om genomförandet och aspekter som flexibilitet, resurskrav och tidsåtgång. Varje metod bär också sina egna berättiganden beroende på vad dess mål och syfte är.

Rollfördelning

Alla fyra metoder tränar barnet i frågor om stadsutveckling och demokrati och odlar barnets roll som medborgare. Samtidigt skiljer sig

Gatulabba omfattar många kreativa metoder och avslutas med gatufest. Foto: Andreas Åberg.

metoderna åt i var tonvikten ligger: barnet som kreativ medskapare, samtalande eller analytisk aktör. Vilken roll barnet tillskrivs speglar också syftet hos en metod.

I Lek för demokrati och Gatulabba får barnet framför allt en kreativ och direkt medskapande roll i den fysiska miljön, genom processer som workshops och prototypbyggnad. Den skapande handlingen framstår som grundläggande för dessa metoder. Dialogmodellen Arkitekter i skolan lägger istället tonvikten på dialog, där barnet agerar genom diskussioner, samtal och möten med vuxna med olika kompetenser. Barnets rätt att uttrycka sin mening i enlighet med barnkonventionen innebär då främst uttryck genom ord, medan det hos Gatulabba och Lek för demokrati främst sker genom fysiskt skapande. Skillnaden är dock inte entydig – även Gatulabba rymmer dialogmetodik och dialogmodellen Arkitekter i skolan rymmer skapande moment som foto, teckningar och modellbygge.

Min plats omfattar delvis också både kreativt skapande genom kartritande och dialog då kartor och promenad diskuteras. Men i jämfö-

relse framstår Min plats genom sitt kartläggande och problematiserande av den befintliga närmiljön framför allt som en analytiskt orienterad metod. De andra metoderna rymmer dock också analytiska moment, i Gatulabbas förstudie med förslag på metoder såsom mentala kartor, i Lek för demokrati och dialogmodellen Arkitekter i skolan reflektioner över fullskalemodeller respektive samlingar av ord.

Barnets roll varierar också vad gäller platspåverkan. Med prototyperna i Gatulabba och Lek för demokrati sker omedelbart synliga fysiska ingrepp på platser, om än ofta bara temporärt. Genom felanmälan eller Malmöinitiativ kan även Min plats innebära konkreta förändringar av platser, men då med en slags byråkratisk fördröjning. Barnets roll som medskapare är på så sätt inte lika omedelbar som i Gatulabba eller Lek för demokrati. Dialogmodellen Arkitekter i skolan kan innebära en fördröjning som liknar den i Min plats, men kan å andra sidan samtidigt rymma också direkta samarbeten med planerare i aktuella projekt.

Vuxnas inblandning i metoderna kan generaliseras som fyra roller: facilitatorn som praktiskt

Lek för demokrati genomfördes med konstnärliga, lekfulla och konfrontativa moment. Foto: Fredrik Jergmo.

möjliggör metoden, informatören som förmedlar kunskap, samtalspartnern som deltar i reflektioner samt maktavaren, som har inflytande över platsen och är mottagaren av metodens resultat. Min plats har en jämförelsevis begränsad besättning vuxna med skarpa gränser mellan rollerna. Läraren agerar facilitator och samtalspartner, medan kommunens representant agerar informatör. I Lek för demokrati och dialogmodellen Arkitekter i skolan är gränserna mellan dessa roller mer flytande där flera kompetenser agerar som facilitatorer, informatörer och samtalspartner. I dialogmodellen Arkitekter i skolan samarbetar arkitekt och pedagog, ibland fler aktörer, genom hela processen.

Även rollen maktavare ser olika ut i metoderna. I Gatulabba, Lek för demokrati och dialogmodellen Arkitekter i skolan ingår någon form av möte mellan barn och beslutsfattare. Lek för demokratis demonstration har en mer konfrontativ inramning än Gatulabbas gatufest och dialogmodellen Arkitekter i skolans vernissage. I Min plats är maktavaren mer skild från barnen, även om metoden kan omfatta besök från Malmö stad och studiebesök på stadsbyggnadskontoret.

Format, resurser och timing

I alla metoder anvisas en process med fyra till åtta faser som kan vara olika konkret beskrivna och rymma olika nivåer av komplexitet. Antalet faser är i sig inte talande för metodens omfattning. Till exempel omfattar Gatulabbas visions- och prototypverkstäder flera tillfällen där olika moment kan väljas.

Metoderna förhåller sig olika till de miljöer som är inblandade. I dialogmodellen Arkitekter i skolan och Lek för demokrati är det främst vuxna som avgör platsen för förändring, medan det i Gatulabba och Min plats bygger mer på en gemensam analys barn och vuxna emellan. För Min plats är klassrummet en infrastruktur för genomförandet, medan miljön kring skolan är föremålet för förändring. Liknande uppdelning finns till stor del för dialogmodellen Arkitekter i skolan. För Lek för demokrati och Gatulabba kan uppdelningen brytas ner helt genom att barn gör prototyper direkt på platsen.

Skilnader finns också i hur flexibla eller fixerade metoderna är. Min plats kan ses som den mest fixerade metoden eftersom att det vore svårt

Dialogmodellen Arkitekter i skolan avslutas med vernissage med de modeller som barnen har tagit fram.
Foto: Anna Persson.

att plocka bort något moment utan att helheten tar skada. Som motsats kan Gatulabba ställas. Den kan ses som en sammanhängande process lika gärna som en uppsättning moment i en metodbank varav alla eller ett fåtal kan användas beroende på situation och barnens åldrar.

Alla fyra metoder kan passa med delar av skolans läroplan, delvis beroende på enskilda pedagogers kreativitet. Visualisering och modellbyggande matchar ämnen som bild och slöjd. I beskrivningar av dialogmodellen Arkitekter i skolan anför dagboksskrivande som kopplat till svenska och arbetet med skalor till matematik. Samhällskunskap, men också svenska och geografi, framstår som ämnen som ligger nära Min plats.

Hur en metod kan passa in i skolan handlar inte bara om innehåll utan också om format, resurskrav och timing. Alla metoderna kräver resurser som kostnader och tid, men också olika material, dokument och kompetenser. Min plats är mer begränsad i bruket av resurser än de andra metoderna, som alla innehåller en större närvaro av olika kompetenser och exempelvis modellbygge.

En metod kan vara flexibel om den rymmer många potentiella variationer, men en mindre resurskrävande metod som Min plats kan ge en annan typ av flexibilitet då den är smidig att planera och genomföra.

En vardagsnära metod

Även om alla fyra metoder har en koppling till demokratiska värden med att involvera barn, ofta med stöd i FN:s barnkonvention, så har de olika syften. En skillnad ligger i Min plats koppling till formella vägar för att lära barn om lokal demokrati, medan de andra metoderna sker mer som en samverkan med närsamhället eller en aktion för förändring.

Gemensamt för alla metoders sista fas är att de är utformade för att markera processens slut och utfall, till viss del även återkoppling. Där de andra metoderna avslutas tydligt med invigning, vernissage och gatufest med kontakt mellan barn och makthavare, så avslutas Min plats med eventuella felanmälningar och Malmöinitiativ. Den identifierade risken att Min plats inte når hela vägen till att skicka in något till kommunen har lett till att metoden numera inkluderar ett besök från stadsbyggnadskontoret med information om felanmälan.

Min plats kan sägas rymma en mindre konfliktorienterad demokratisyn och mindre visionära anspråk än Lek för demokrati och saknar de fantasifulla och festliga inslagen i Gatulabbas metodbank och dialogmodellen Arkitekter i skolans vernissage. I jämförelse framstår Min plats som mer pragmatiskt vardagsnära i sitt förhållande till att utöva demokrati, vilket speglar dess syfte.

Tabell. Metoderna som jämförs består alla av olika faser.

Min plats	Dialogmodellen "Arkitekter i skolan"	Gatulabba	Lek för demokrati
Besök från stadsbyggnadskontoret	Introduktion / Här och nu	Förstudie	Introduktion
Mentala kartor	Vårt "aktuellt projektområde" / Dåtid	Visionsverkstäder	Planteringar
Diskussion av kartorna	Utflykt / Omvärld	Prototypverkstäder	Modellbygge i full skala
Gåtur	Projektet / Framtid	Gatufest	Modellbygge i liten skala
Felanmälan / Malmöinitiativ	Återkoppling		Utveckling av plakat
Återkoppling på felanmälan / Malmöinitiativ	Återkoppling med vernissage		Demonstrationståg
			Prototypbygge
			Presentation och invigning

Möjligheter för barns deltagande

Vad som är mest önskvärt hos en metod för att involvera barn beror på sammanhang. Studien av Min plats och jämförelsen med de tre andra metoderna visar att det finns många olika perspektiv och syften att överväga i valet av metod. Med en mer begränsad metod är det viktigt att fokusera på det vardagsnära. Med en mer ambitiös metod kan det finnas möjligheter att komma längre vad gäller att skapa och ta fram nya idéer för att utveckla miljöer, men genomförandet kräver då mer.

Min plats kännetecknas av pragmatism och är förhållandevis begränsad vad gäller genomförande, resurskrav och inblandning av olika kompetenser. Detta motsvarar till stor del den ambition som har funnits om att skapa en behändig och vardagsnära metod. Dock visar vår studie att pedagogerna ibland kan behöva stöd från kommunala aktörer för att metoden ska genomföras hela vägen.

Min plats är en enkel och grundläggande metod, med fokus på att ge barn en introduktion till samhällsutveckling och demokrati,

insikter om sin vardagsmiljö och möjligheter att påverka. Genom engagerade pedagoger och stöd från kommunala aktörer kan Min plats nå många barn och ge dem grundläggande insikter och möjligheter. En förhoppning är att barnen därutöver också ges möjligheter att delta i mer kreativa och ambitiösa metoder för att utveckla sin vardagsmiljö.

Gemensamt för alla metoder i studien är bland annat vikten av att skapa goda samarbeten mellan olika aktörer och kompetenser, både mellan olika vuxna aktörer och med barnen. Ingen metod är helt självgående utan kräver att aktörer från flera olika håll är aktiva.

Som samhälle har vi ett behov av många olika vägar och metoder för barns deltagande. De kan ha många syften, ambitionsnivåer och kompletterar varandra. Genom välgrundade val kan metoder anpassas efter olika behov och syften. Tillsammans kan en mångfald av metoder och angreppssätt bidra till barns deltagande i flera faser av en demokratisk vardag.

Läs mer

Bomgren, M., Bosdotter, F., Svetoft, I. & Carlsson, K. (2023) *Gestaltad livsmiljö genom arkitektur och pedagogik: För barns och ungas demokratiska rättigheter att påverka sina livsmiljöer*. Ett samverkansprojekt mellan fyra skånska kommuner, Region Skåne och Platskultur.

Dahl, P.-J. & Theselius, P. (2024) *Play for Democracy: Facilitating a Space for Children's Involvement in Urban Development*. The Plan Journal 9(2), 407-428.

Dialogguidens hemsida: dialogguiden.se.

Gatulabbas hemsida: gatulabba.se.

Region Skåne om GLAP: <https://utveckling.skane.se/kulturutveckling/verksamhetsomraden/gestaltad-livsmiljo/glap--gestaltad-livsmiljo-genom-arkitektur-och-pedagogik/>

Om författarna

Märit Jansson, docent, **Hanna Fors**, forskare, och **Johan Wirdelöv**, forskare, är verksamma vid institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning vid SLU i Alnarp.

Omslagsbild

En bra start på att involvera barn är ofta att de får visa och berätta om sina platser i vardagen, till exempel genom gåturer. Foto: Inger Lerstrup.

I faktabladserien Movium Fakta hittar du de senaste forskningsrönen och fördjupningarna i relevanta ämnen kring stadens ekologi och utemiljö.

TANKESMEDJAN
MOVIUM